

tungt paa en stor Deel Huuseiere i de bornholmske Kjøbstæder, og navnlig vil dens fulde Anvendelse paa den By, hvorfra det Andragende er udgaaet, om hvis Fremme her i dette Dieblif er Spørgsmaal, lere til høist bedrøvelige Resultater, paa Grund af de derværende straataffede Bygningers slette Tilstand og Cierens ringe Kaar.

Jeg skal tillade mig angaaende disse Sagens væsentligste Punkter at anføre nogle Ord, som findes i den Erklæring fra Stedets Bygningscommission, der er vedføjet Andragendet; der siges: „Det har ikke været Commissionen muligt at overvinde de Vanskeligheder, som de factiske Forhold frembyde mod Straatagens Omlægning i Askirkeby, idet deels alle straataffede Bygninger her, paa meget faa Undtagelser nær, ere saa gamle, at de ikke kunne omlægges med Tegll, medmindre de bleve nedbrudte og paany opbyggede fra Grunden af, og deels vedkommende Ciers Gyne er saa ringe, at Beføstningerne herved nødvendigviis maatte have disse aldeles Forarmelse til Følge.“

Hvor de factiske Forhold stille sig saaledes, der tør jeg troe, at Villighed taler stærkt for, at der enten paa den ene eller paa den anden Maade træffes Forholdsregler, hvorved de Paagældende frelses for i oekonomisk Henseende at gaae til Grunde; thi man maa ikke oversee, at idetmindste en Deel af de nuværende Ciere have erhvervet disse Eiendomme før 1832, altsaa forinden den Anordning emærkede, der allerede saa betydeligt har forringet deres Værdi, ja, i ikke saa Tilfælde gjort dem næsten aldeles værdiløse, ligesom den allerførste Deel af disse Folk have tilforhandlet sig de Bopæle, hvorom her er Tale, forinden den nævnte Anordning i nogen væsentlig Grad havde trykket Prisene paa samme.

Hvis man her vil møde mig med den Bemærkning, at der er indrømmet Bornholms Kjøbstæder Genstand indtil Aaret 1863, med Hensyn til Opfyldelsen af den forhennævnte Anordnings Bydende, og at en allerhøieste Resolution af 25de Octbr. f. N. stiller yderligere Kæmpelser i Udfigt, naar man kommer henimod den nævnte Fristis Udløb, og der som Følge deraf, ikke for Tiden, er nogen Nød-

vendighed for at træffe yderligere Forholdsregler, da svarer jeg dertil: jo, det bør stee jo for jo heller; — thi „det er for seent at faste Brønden til, naar Baret er druknet.“ De Allerfæste have nemlig Prioritetslaan i disse Bygninger, og paa samme Tid, som Pantnaverens seer disse Bævi synke, opfiger han Capitalen, gjør Udlag i Eiendommen, og hvad faaer Cieren under slige Omstændigheder? Han faaer rimeligviis aldeles Intet! Han bringes til Bettelstaven, og det selv i Tilfælde, hvor en lovlig Burdering, der ikke ligger langt tilbage, beviser, at Laanet dengang kun androg det halve Beløb af Taxationssummen. See, mine Herrer! saaledes vil og saaledes maa, i mange Tilfælde, Sagen omtrent stille sig, og jeg maa derfor paa det indstandigste anmode Thinget om at lade Andragendet nyde Fremme.

Rosved. Jeg skal tillade mig at understøtte det foreliggende Andragende, da jeg, idet jeg jo kjender den omhandlede By temmelig nøie, maa ansee det aldeles umuligt for denne Byes nuværende Beboere at kunne udføre den paabudne Ombygning, nemlig at belægge deres Huse med Tegltag. Det er nemlig Tilfældet der, som ogsaa i Almindelighed i de øvrige Kjøbstæder paa Bornholm, at saa godt som Ingen boer til Leie, men at Beboerne, som især i denne By for det Meste ere simple Arbeidere — små Haandværkere og Dagleiere, og som tildeels have et lidet Avlsbrug — selv ere Ciere af deres iboende Huse, som, vel kun af ringe Værdie, dog derhos som oftest staae pantsatte. Disse Huuseiere have derfor ikke Gyne til at udføre saadan Ombygning, saameget mere, som saadanne Bygninger for det Meste ere af saadan Beskaffenhed, at de ikke kunne belægges med Tegltag eller bære Tegll, men maatte nedrives og opbygges fra Grunden af. Om det skulde tænkes, at Communen skulde udføre denne Ombygning, hvilket det forekommer mig, at jeg har hørt ytre, da veed jeg heller ikke, hvor den skulde faae Midlerne fra dertil, da en saadan Commune har altid ondt nok ved at tilvejebringe de ordinaire aarlige Communeudgifter, og i hvert Fald vilde dog en stor Deel af de nuværende Beboere blive aldeles forarmede og huusvilde, og deres Pant-